

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/93/2021
Identifikačné číslo spisu: 7716204147
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7716204147.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu O. O., s miestom podnikania R. XX, zastúpeného JUDr. Radoslavom Sotákom, advokátom v Michalovciach, Nám. Slobody 7, proti žalovanej X. T. U., bývajúcej v O., I. T. X, Q. Y., zastúpenej JUDr. Jolanou Fuchsovou, advokátkou v Košiciach, Štúrova 20, o určenie skončenia nájomného vzťahu, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 12 C 47/2016, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 26. apríla 2017, sp. zn. 1 Co 293/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 26. apríla 2017, sp. zn. 1 Co 293/2016 a uznesenie Okresného súdu Michalovce z 13. apríla 2016, č. k. 12 C 47/2016-29 a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie súdu prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 26. apríla 2017, sp. zn. 1 Co 293/2016 potvrdil uznesenie Okresného súdu Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) z 13. apríla 2016, č. k. 12 C 47/2016-29, ktorým súd prvej inštancie podanie z 27. augusta 2012 označené ako Vzájomná žaloba odmietol. V prejednávanej veci sa žalovaná podaným protinávrhom domáhala, aby súd určil, že nájomný vzťah zo zmluvy o nájme lesných pozemkov skončil dňom 24.8.2010 a pre prípad, keď sa dokazovaním toto skončenie nájomného vzťahu nepreukáže určil skončenie nájomného vzťahu na základe iných, neskorších právnych úkonov (dňom 31.8.2010 alebo dňom 29.9.2010 alebo dňom 16.8.2011). Podľa právneho názoru súdov nižšej inštancie bol žalovanou uplatnený žalobný návrh v rozpore s požiadavkou presnosti a určitosti uplatneného návrhu, ktorý nemožno považovať za eventuálny (návrh na prisúdenie (iba) jedného nároku) ako sa nesprávne domnievala žalovaná. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu správne zistil skutkový stav veci ak dospel k záveru, že žalovaná na základe jeho výzvy neodstránila vady podania, ktorý aj správne právne posúdil, ak podanie označené ako Vzájomná žaloba odmietol majúci za to, že z dôvodu neodstránenia vady podania nemohol pokračovať v konaní.

2. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného

sporového poriadku (ďalej len „CSP“). K porušeniu práva dovolateľky na spravodlivý proces malo dôjsť odmietnutím jej podania označeného ako Vzájomná žaloba, a to bez splnenia zákonných podmienok.

3. Protistrana sa k dovolaniu písomne nevyjadřila.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po preskúmaní procesných podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je potrebné pre procesnú neprípustnosť odmietnuť.

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, ktorá vymedzuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia a ktorú je potrebné vzhľadom na narušenie princípu právnej istoty strán, o ktorých veci sa už právoplatne rozhodlo, vykladať reštriktívne (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 59/2017, sp. zn. 5 Cdo 145/2016, sp. zn. 8 Cdo 107/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 144/2017, sp. zn. 1 Cdo 137/2016 a tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

6. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa názoru vec prejednávajúceho dovolacieho senátu najvyššieho súdu (sp. zn. 1 Cdo 115/2018) konanie vadou podľa § 420 písm. f) CSP postihnuté nebolo.

11. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

12. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a miera možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Preskúmaním veci dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľka síce dovolanie formálne odôvodnila tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP, z obsahu dovolania však vyplýva, že v skutočnosti namietala nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie, podľa ktorých právneho

názoru bol žalovanou uplatnený žalobný návrh v rozpore s požiadavkou presnosti a určitosti s poukazom na to, že predmet konania nemožno určovať až na základe výsledkov súdneho dokazovania tak, ako to navrhovala žalovaná (dovolatelka). Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné a preto ho odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

14. Na základe podanej sťažnosti žalovanej na Ústavný súd Slovenskej republiky proti uzneseniu najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 115/2018 z 30. apríla 2019, ústavný súd svojím Nálezom z 15. apríla 2021, sp. zn. III. ÚS 225/2020-36 rozhodol tak, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 115/2018 z 30. apríla 2019 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 115/2018 z 30. apríla 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania 533,88 Eur a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti Nálezu.

15. Ústavný súd Slovenskej republiky svoj Nález odôvodnil tým, že súdy vo svojej činnosti aplikujú normy zákonného práva, pričom na strane jednej aplikujú normy procesného práva, ktoré vedú k procesným rozhodnutiam, a na strane druhej normy hmotného práva, ktoré vedú k vecným (meritórnym) rozhodnutiam. Vo veci sťažovateľky došlo len k aplikácii noriem procesného práva, čo v konaní pred okresným a krajským súdom viedlo k odmietnutiu jej podania pre domnelé nesplnenie obsahových náležitostí jej podania. Preto treba súhlasiť s rozhodnutím dovolacieho súdu v tej časti, v ktorej uvádza, že sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie rozhodnutí nižších súdov. Toto nesprávne právne posúdenie sa však netýkalo rozhodnutia o dôvodnosti žaloby sťažovateľky, ale o jej procesnej prípustnosti, pri ktorom nižšie súdy aplikovali procesné normy. Aplikácia procesných noriem, ktorá vedie k procesnému rozhodnutiu, je vo svojej podstate na strane jednej nemeritórnym právnym posúdením, no na strane druhej je aj procesným postupom tak, ako ho predpokladá § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Preto je nielen z pohľadu základných práv sťažovateľky ústavne neudržateľný právny názor napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorého je z prieskumu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku vylúčený prieskum takých rozhodnutí, ktoré namietajú nesprávne právne posúdenie procesných noriem. Práve naopak, § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku je priestorom ochrany tých základných práv, do ktorých bolo zasiahnuté rôznymi nesprávnymi procesnými postupmi a rozhodnutiami. Napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Preto okrem vyslovenia porušenia jej práv podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky viazaný právnym názorom ústavného súdu vec vrátil súdu prvej inštancie, aby vec opätovne posúdil a vysporiadal sa s otázkou či určovaciu žalobu možno formulovať eventuálnym petitom, teda žalobným návrhom, v ktorom žalobca popri primárnom návrhu formuluje pre prípad jeho zamietnutia ďalší alebo ďalšie eventuálne návrhy. Pred súdom prvej inštancie je preto priestor, aby sporné strany sformulovali svoje požiadavky.

17. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd uvádza, že je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.